

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 245

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

במנהיגות אמיתית תלויה גאולת ישראל

מתוך הרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א

שכתוב בפסוק: "יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה: אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם" (במדבר' כז). רש"י אומר: "אשר יוציאם" - בזכויותיו, "ואשר יביאם" - בזכויותיו. זה ענין של מנהיג, שצריך לשאת את עדתו 'בזכויותיו' ממש, "כאשר ישא האמן את הינק" (שם יא).

מזה אנחנו למדים, איזה מנהיג עם ישראל צריך לקבל, כדי שיוכל לשאת את עם ישראל בכחותיו, הן ברוחניות והן בגשמיות ועליו להשגיח היטב בעצמו שיהיה נושא את עדתו, שזה הגדרת מנהיג של כלל ישראל: "כאשר ישא האמן את הינק", הן בגשמיות והן ברוחניות.

דרישתנו בקשתנו ותחינתנו מאבינו שבשמים; אנא, 'השיבה שופטינו ככראשונה. ויוצאינו ככתחלה', אנחנו צריכים לחפש מנהיגים רוחניים שיובילו את העם לכיוון הנכון, כל האחרים בטלים ומבוטלים, אין בהם שום כח, זה רק דמיון. והבוטח בהם, אין זה אלא בטחון שוא, כיון שאינם הולכים על פי התורה הקדושה.

בואו רבותי ותשמעו מה הכח של מנהיג של צבור? ומה הוא תפקידו.

מובא בגמרא ב'קדושין' (לב): 'מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק, שהיו מסובין בבית המשתה של בנו של רבן גמליאל. והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם. נתן הכוס לר' אליעזר ולא נטלו. נתנו לר' יהושע וקבלו.

המשך בעמ' 2 <<<

אחר, כאב שנושא את בניו. כשם שהאב נושא את הבנים שלו ומפרנסם בגשמיות וברוחניות, על ידי מה? על ידי חשבונותיו וזכויותיו בשמים, הוא מקבל בעדם זכות וחיים.

ואלמלא האב הם לא היו מקבלים כלל, כמו שמובא בגמרא ב'שבת' (לב): 'בעון בטול תורה, בנים קטנים מתים'. הרי שבעבור העונות של האב נענשים הבנים הקטנים. ולמה? משום שהאב הוא זה שנושא אותם. וגם להיפך אומרים חז"ל: בזכות הלמוד של האב, נוחלים הבנים חיים וזכויות, כיון שמידה טובה מרובה יותר ממידה רעה.

באותה הצורה גם מנהיג נושא את עדתו; בזכויותיו הוא משפיע עליהם, גם בגשמיות וגם ברוחניות. משה רבנו טען: "מאין לי בשר", משום שהוא ידע את הסוד של מנהיג, הוא ידע שהמנהיג צריך לתת בשר לעדה וצריך לשאת אותם, כמו

בפרשת השבוע פרשת 'כי תשא' אנו למדים על מעשה העגל שחטאו בו בני ישראל, הקב"ה אומר למשה רבנו: "לך רד כי שחת עמך" (שמות' לב). משה רבנו מפיל תחינתו לפני הקב"ה "ניחל משה את פני ה' " משה רבנו מעורר את זכות האבות הקדושים, עד שזכינו ל"וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו". כשאנו מתבוננים על הרברים אנו למדים מה נדרש ממנהיגם של ישראל בעת צרתם של צאן מרעיתו, אף שהצרה באה עליהם מחמת חטאתם, לא הזניחם משה רבנו, אלא התחנן והפציר בתפילה להצילם.

עלינו להתבונן עוד ועוד מה היא מהותו של מנהיג ישראל, מה נדרש ממנהיג ישראל? ונתבונן קצת בדברי חז"ל בענין זה:

משה רבנו אומר להקב"ה: "האנכי הריתי את כל העם הזה?... מאין לי בשר לתת לכל העם הזה?" (במדבר' יא).

עלינו להבין, מה היתה הטענה של משה רבנו באומר: "מאין לי בשר"? האם הוא זה שנותן להם בשר? האם הוא זה שנושא אותם? הלא הכל מיד ה' הפתוחה והרחבה ואין לנו אלא, להתפלל וליחל שישמע לתפלותינו ויאזין לבקשתנו.

תשמעו דבר מדהים. מנהיג של עם ישראל זה ענין אחר ממה שהמון העם חושבים. מנהיג בעם ישראל, זה לא כמו שר צבא באומות העולם שהוא מנהיג אותם כשרביטו.

מנהיג אצל כלל ישראל זה מושג

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

אמר לו רבי אליעזר: "מה זה יהושע? אנו יושבין ורבנן גמליאל (ברבי) ורבין עומד ומשקה עלינו?" אמר ליה: "מצינו גדול ממנו ששמש (אברהם) גדול ממנו (ושמש) אברהם גדול הדור היה וכתוב בו: **'והוא עמד עליהם'** (בראשית' יח). ושמה תאמר, כמלאכי השרת נדמו לו? לא נדמו לו, אלא לערביים. ואנו, לא יהא רבן גמליאל ברבי, עומד ומשקה עלינו?" אמר להם רבי צדוק: "עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ואתם עוסקים בכבוד הבריות? הקדוש ברוך הוא משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שלחן לפני כל אחד ואחד ואנו לא יהא רבן גמליאל ברבי, עומד ומשקה עלינו?".

גילו לנו חז"ל בדבריהם ידיעה גדולה; אם ניתנה לאדם נפש גדולה והוא חונן בכחות גדולים וביכולות כבירים, לא לעצמו ולהנאתו ניתנו לו הכחות והיכולת הגדולה, אלא לתכלית וצורך ניתנו לו ולמלוי תפקידיו המיועדים לו, כי אך ורק לכך נבראו. לאדם גדול, יש יכולת ביותר לעזור לקטנים ולהעניק לנעדרי כחות וכשרון מכוחותיו ויכולותיו. ומן הבורא עצמו צריך ללמוד! מה עושה הקב"ה בעולמו? רצונו של הקב"ה לחונן את יכולתו לנעדרי יכולת ורוצה הוא לשמש ולהעניק לכל נצרך וזו היא גדולתו! זו היא תהילתו!

אדם גדול משמש אחרים וגם קטנים. ואם לא יוציא את כחותיו, ניטלת ממנו כל מציאותו, כמו שאומר רבנו יונה בספרו 'שערי תשובה' (שער ג' יז) בדבריו הנוקבים: **'מה תקות הנברא, אם לא ישם עמל נפשו בדברים אשר נברא בעבורם'**, לכן רבי יהושע ורבי צדוק קבלו מרבן גמליאל והניחו לעצמם להשתמש בו, כיון שידעו שהוא אדם גדול.

מעתה הדבר מתבאר היטב; הבורא יתברך עשה למשה רבנו מנהיגן של ישראל. ולמה עשאו כך? אין שעשועים בכריאה, הכל לצורך נברא. ומאחר

שלשאת את כלל ישראל צריכים ל"אמן" גדול וענק, מי כמשה לשאת את המשא הכבד הזה? על כן ודאי, כדי לשמש את כלל ישראל, נברא משה רבנו. ועם ישראל ידעו היטב שביכולתו לתת להם כבקשתם, כי כל תפקידו לפרנס את כלל ישראל; מים, מן, בשר וכל דבר, מוכרח הוא לתת להם, כי אם לא יתן להם, על מה נעשתה יכולתו? אין מותרות בעולם! ככתוב: **'וימי יודע אם לעת פזאת הגעת למלכות'**?! ('אסתר' ד).

גם אצל הזקנים של עם ישראל, ראינו שהם זכו לגדולתם בגלל שהם מסרו את נפשם על עם ישראל. לפי שכשהנוגשים היכו בהם, היו פוטרם את ישראל מעונש והיו סובלים בשבילים במסירות נפש, לכך זכו גם הם למעלות גדולות ולהיות שותפים עם משה רבנו, ככתוב: **'ויאמר ה' אל משה אספה לי שבועים איש מזקני ישראל אשר ידעת פי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתיצבו שם עמך'** (במדבר יא) ורש"י מפרש: **"אשר ידעת פי הם.."** - אותם שאתה מכיר, שנתמנו עליהם שוטרם במצרים בעבודת פרך והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם שנאמר: **'ויכבו שטרי בני ישראל אשר שמו עליהם נגשי פרעה'** (שמות ה) עתה, יתמנו בגדולתם, כדרך שנצטערו בצרתן (במדבר' יא).

גילו לנו חכמינו ז"ל שהם זכו לכך, בגלל מסירות הנפש שהיתה להם בשעבוד מצרים. אלא, שמשום שהמסירות שלהם היתה רק בשביל הצלת גופם של ישראל במצרים מהשעבוד, לכן הם זכו למעלה וגדולה רק לזמנם. בעוד ששבט לוי שדאג אף לרוחניות של עם ישראל, זכה לדורות, למעלה רוחנית גבוהה, בכל כלל הדורות.

זאת אומרת: שיש הבדל בין מי שטורח בעבור גופם של ישראל, למי שטורח בעבור נשמתם של ישראל. היוצא מהדברים האמורים: עם

ישראל בשעה זו זקוק בדחיפות להנהגה רוחנית של צדיקים בעלי זכויות שיוציאו ויביאו אותם בזכויותיהם לדרך הרוחנית הבטוחה, הלא היא דרך התשובה. כמו משה הרועה הנאמן שהאכילנו את המן והולכנו במדבר בהנהגתו על כל צעד ושעל, **"כאשר ישא האמן את הינק"**.

וכשנצטעד לאורם של המנהיגים הרוחניים האמיתיים שבדור, נזכה שדרך זו תביא לעם ישראל את קיומן של כל ההבטחות האלוקות הכתובות בתורה ובנביאים, בבחינת: **'שוכו אלי ואשובה אליכם'** ('מלאכי' ג). ובעזרתו יתברך ננצל מן המלחמות המעותדות לבוא עלינו בקרוב ויגאלנו בדרך התורה ולא בפורענות, כדברי 'אור החיים' על הפסוק: **'כפס ביין לבשו וכדם ענבים סיתה'** (בראשית מט) 'אור החיים' הקדוש מסביר את הפסוק כך: ואומר: **'וכדם ענבים סיתה'** - נתכון לומר כי אם יגיע זמן הגאולה ולא ימצא "יין", פירושו: שאין בנו תורה! תהיה הגאולה באמצעות עול ותוקף הגלות אשר יצרון האומות לישראל. כאומרם ז"ל ('סנהדרין' צז): כי כשיגיע קץ הנחתם ולא יהיה בישראל זכות לגואלם, יעמיד להם מלך קשה כהמן' וכו'. והוא אומר: **'וכדם ענבים סיתה'**, כי באמצעות היסורין יודככו הנפשות ויתבררו ניצוצי הקדושה, כדרך שיתבררו באמצעות בחינת התורה. אלא, שזו מלאכתו נאה וזו מלאכתו בלתי נאה. ואומר: **'ענבים'** כי באמצעות היסורין, תגמר הכנתה כגמר בישול פרי הגפן, שהם הענבים. גם רמז; כי לא ישלטו האומות לשפוך דם; לזמור אילן, או ענף, או אשכול, אלא, ענבים. פירושו: גרגרין. ואמר: **'סיתה'**, לרמוז... והכונה בזה; כי הפרש גדול יהיה בין אם תהיה הגאולה באמצעות התורה והמצוה, אז יגלה בגילוי מלכות עליון, לאם תהיה באמצעות הנקמה אשר תהיה בישראל, יהיה בבחינת; **'עני ורכב על חמור ועל עיר בן אתנות'** (זכריה ט ט). ■

מבצע רק עד פורים

דיסקים לצפיה, שמיעה, DVD ב-10 ש"ח לאחד

ספרית 'שופר' MP3 ב-500 ש"ח

לפרטים 'שופר' רח' מתחיהו 10, בני ברק חייגו: 03-6777779

הדלקת הנרות

הלכה

שו"ע או"ח (רסג - רסד) וה'משנה ברורה'

ההלכות שלפנינו מבוססות ונוהגות בכל העדות ללא חילוק

5. לא ידליק את הנר בכלי חרס מאוס וכרו', אמנם אם הוא עני ואין לו כלי אחר, ידליק בזה ולא יתבטל מן ההדלקה לגמרי.

6. המדליק לא יסלק ידו בשעת ההדלקה מהנר, עד שידליק את רוב הפתילה היוצאת מעל הנר או השמן, כמו שהיה עושה הכהן בהדלקת המנורה בבית המקדש.

7. נהגו שהאיש מדליק ומכבה את הפתילה לפני הדלקת הנרות, כדי שבשעת הדלקת הנרות ידלקו הנרות יפה ומהר, ולא תשהה האשה בשעת ההדלקה כשיגיע זמן הדלקת הנרות. ■

שמן שאינו מדליק יפה, אסור להשתמש בהם לשבת, שמא יטה באמצע הדליקה, ויעבור איסור מבעיר, ואפילו אין לו פתילות ושמינים אחרים לא ישתמש בהם. וכמו כן לא ידליק בשמן שריחו רע שמא יניחנו ויצא, ולא בשמן שריחו טוב מאד שמא יסתפק ממנו בשבת ויעבור איסור מכבה.

4. מצוה מן המובחר להדליק בשמן זית, וכתב ה'משנה ברורה': שהנרות שבזמנינו שאורו צלול מאד ואין רגילות להטותו אפילו בימות החול, יתכן שהוא עדיף מכל השמינים.

1. הדלקת הנר לשבת היא חובה משום עונג שבת, ויזהר לעשות פתילות יפות להדלקת הנר, ויש מדליקים שני נרות כנגד 'זכור' ו'שמור'. ומ"מ אם אין לו מספיק כסף עדיף שיקנה נר אחד יפה ולא שנים מאוסים.

2. מצות הדלקת הנר מוטלת על האשה, לפי שהיא מצויה בבית ועוסקת בצרכי הבית, ומפני שהאשה כבתה נרו של עולם שגרמה מיתה לאדם הראשון. אמנם אם לא הדליקה מאיזה טעם שהוא על הבעל להדליק את הנרות.

3. פתילות שאינם דולקות יפה, וכן

דברי אגדה

לה הוא סבא: 'תנינא: ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר'. (פירוש: אשתו של רב יוסף היתה מאחרת להדליק נר של שבת, אמר לה רב יוסף: "שנינו על הפסוק: 'לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה', ללמד שכל עמוד משלים לחבירו ואינו מאחר". לפיכך היתה סבורה להקדים ולהדליק נר של שבת מבעוד יום הרבה, אמר לה אותו סבא: "שנינו שלא יקדים מידי ולא יאחר מידי"). ■

(פירוש: אמר רב הונא שיזכו בעלי הבית ששני אנשים גדולים יצאו מכאן, ואכן יצאו מהם רב אידי בר אבין ורב חייה בר אבין).

עוד אמרו חכמינו שם: 'דביתהו דרב יוסף הות מאחרת ומדלקת לה, אמר לה רב יוסף: 'תניא: 'לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה' (שמות' יג), מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן', סברה לאקדומה אמר

אמרו חכמינו במסכת 'שבת' (כג:): 'אמר רב הונא: 'הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים"... רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא, (פירוש: רב הונא היה רגיל שהיה חולף ושונה כנגד פתחו של רבי אבין נגרא), חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, (פירוש: ראה שהיה רגיל להדליק נרות רבים לכבוד השבת), אמר: 'תרי גברי רברבי נפקי מהכא', נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייה בר אבין'

הנהגות צדיקים

שבת, כאשר היה יודע כי עומד הוא לצאת מהבית, לבדוק את מעילו ולראות אם אין איזה חוש או כפתור יוצא או מתנדנד, בחששו שלא לעבור על איסור הוצאה בשבת.

□ מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א מספר: על ה'חזון איש' זצ"ל שפעם בשבת ראו שאוחז כל הזמן את המטפחת בידו בביתו, וכשנשאל על כך, השיב: שהוא מפחד לשים את המטפחת בכיס, שמא ישכחה בכיסו ויצא לחוץ ויטלטל. זהו זהירות של אדם גדול, שלא סומך על עצמו ונזהר ככל שיכול להיזהר, ומהם אנו צריכים ללמוד איך מן הראוי להתנהג. ■

הנרות, לכן אבקש שתיגש כעת לבית המדרש ותבקש מהשמש, שהיום יעבור להכריז בין הבתים על הדלקת הנרות חצי שעה יותר מוקדם ממנהגו בכל ערב שבת".

כמובן שמיהרתי לעשות כבקשתו, ולגודל הפתעתי, כששבתי להודיעו שעשיתי שליחותו, רואה אני שה'חפץ חיים' יושב וממתין לי עד שאחזור להודיעו שהענין מסודר, רק אז נתיישבה דעתו. איזו זהירות מופלאה שנזהר בכל דבר.

□ בספר עובדות והנהגות לבית 'בריסק' (א רצה) מסופר: על רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל, שהיה נוהג בכל ערב

□ בספר 'מאיר עיני ישראל' (א תב) מובא מה שסיפר רבי מרדכי רגוטינסקי על מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל: ב'ראדין' היה המנהג שבערב שבת שמש העיירה עובר בין הבתים ודופק על חלונות הבית, ומכריז על זמן הדלקת נרות שהגיע. ערב שבת אחד עברתי ליד ביתו של ה'חפץ חיים' ושמעתי נקישות על גבי החלון מתוך הבית, כשהסתובבתי לאחורי ראיתי שמרן ה'חפץ חיים' מקיש על החלון ומסמן לי בידו שאכנס אליו, כמובן שמיהרתי לעברו ושאלתיו לרצונו.

הוא אמר לי: "ראה, היום הוא יום מעונן, ועלולים אנשים להתבלבל ולבוא לידי טעות בזמן המדויק של הדלקת

"וַנִּתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ לָהּ"

גלגל חוזר בעולם

פנינים לפרשה

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ל יב)

בעלי ה'תוספות' הביאו כאן את דברי המדרש: שבשעה שאמר הקב"ה למשה: **"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, אמר משה להקב"ה: "איך אעמוד במנינם?" אמר לו הקב"ה: "טול ראשי שמות השבטים" כגון: **רִי"ש** מראובן ו**ושי"ן** משמעון וכן מכולם (פרט לשבט לוי) ותמצא החשבון עולה: **ה' מאות וצ"ז** (597) לומר; שהם חמש מאות תשעים ושבע אלף גברים. והג' אלפים שחסרו משש מאות אלף שהיו בתחילה דהיינו: ששים רבוא, הם אותם אלו שמתו במעשה העגל, כמו שנאמר להלן: **"וַיַּפֵּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כֶּשֶׁלֶשֶׁת אֲלָפֵי אִישׁ"** (לב כח).

וכלפי זה יסד הפייטן ביוצר לפרשת 'שקלים' - **"בְּקוֹר רֹאשֵׁי שְׁמוֹתֶם לְחֶשְׁבוֹן תַּעֲלֶה וּמֵדַת מְנִינֶם בְּיַדְךָ אֲזַ תַּעֲלֶה"**, אמנם שבט לוי לא נמנה עמהם וזהו שהמשיך הפייטן: **"יָקָר שְׁלִישֵׁי בְּתוֹכֶם לֹא הִפְקֵד, כִּי לִגְיוֹן מְלָךְ לְבַדּוֹ נִפְקֵד"**, כלומר: ששבט לוי שהוא הבן השלישי של יעקב אבינו לא הופקד בכללם של שאר השבטים.

"תִּשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ל יב)

מובא במדרש 'תנחומא' (ג) על הפסוק: **"וְהִשְׁבַּע לְעֹשֵׂיר אֵינְנוּ מְנִיחַ לוֹ לִישׁוֹן"** ('קהלת' ה יא) **"בעשירי תורה אני מדבר ולא בעשירי ממון"**. כיצד? היה אדם גדול ועשיר בתורה, לימד תלמידים הרבה וריבץ תורה ברבים ושבע מן התורה, אף על פי שהוא מת, אין התלמידים שהעמיד מניחין לו לישון, אלא יושבין ועוסקין תלמידיו בתורה ובתלמוד ובהלכה ואגדות ואומרים תלמידיו הלכות ושמועות משמו ומזכירין שמו בכל שעה ואין מניחין אותו לישון בקבר. וכן אמר רשב"ל, אמר רבי עקיבא, וכן אמר רשב"י: אין תלמידיו מניחין אותו

לִישׁוֹן בקבר שנאמר: **"דוֹכַב שִׁפְתֵי יְשָׁנִים"** ('שיר השירים' ז י) הוי; **"וְהִשְׁבַּע לְעֹשֵׂיר אֵינְנוּ מְנִיחַ לוֹ לִישׁוֹן"** וכן משה לימד תורה לישראל והדריכן למצוות ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת ובכל חודש וחדש ובכל מועד והם מזכירים אותו בכל פרשה ופרשה. ובפרשת שקלים אמר משה לפני הקב"ה: **"רַב־שָׁע, מִשְׁאַנִּי מֵת אֵין אֲנִי נֹזְכֵר"**?! א"ל הקב"ה: **"חֵייד, כִּשֵׁם שֵׁאתָ עוֹמֵד עֲכָשִׁי וְנוֹתֵן לָהֶם פִּרְשֵׁת שִׁקְלִים וְאַתָּה זוֹקֵף אֶת רֹאשְׁךָ, כִּךְ בְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה שְׁקוֹרְאִין אוֹתָהּ לִפְנֵי, כִּאִילוּ אַתָּה עוֹמֵד שֵׁם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה זוֹקֵף אֶת רֹאשְׁךָ"**. מניין? ממה שקראו בענין: **"וַיַּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ"**.

"שָׂא אֶת רֹאשׁ" לא נאמר, אלא: **"כִּי תִשָּׂא"**. לא אמר: **"יִשְׂרָאֵל"** אלא: **"בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, לבני בניהם עד עולם אתה נושא ראשם. **"רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** ראשי תיבות: **רבי, אתה רבי ורב וראש עליהם לעולם**.
לכן אמרו חכמינו ז"ל: **"שֵׁאִין הַקֶּבֶה מוֹאֵס בְּתִפְלַתֵן שֵׁל רִבִּים"** ('ברכות' ח.).
ואמרו עוד: **"אִמֵּר אֲבִי: 'לְעוֹלָם לִישְׁתַּף אֵינִישׁ נִפְשִׁיהָ בְּהַדֵּי צְבוּרָא'"** ('ברכות' כט:).
(תמיד ישתף האדם את עצמו יחד עם הצבור, כלומר: שיהא מתפלל בלשון רבים שמתוך כך תפילתו נשמעת).

לִישׁוֹן בקבר שנאמר: **"דוֹכַב שִׁפְתֵי יְשָׁנִים"** ('שיר השירים' ז י) הוי; **"וְהִשְׁבַּע לְעֹשֵׂיר אֵינְנוּ מְנִיחַ לוֹ לִישׁוֹן"** וכן משה לימד תורה לישראל והדריכן למצוות ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת ובכל חודש וחדש ובכל מועד והם מזכירים אותו בכל פרשה ופרשה. ובפרשת שקלים אמר משה לפני הקב"ה: **"רַב־שָׁע, מִשְׁאַנִּי מֵת אֵין אֲנִי נֹזְכֵר"**?! א"ל הקב"ה: **"חֵייד, כִּשֵׁם שֵׁאתָ עוֹמֵד עֲכָשִׁי וְנוֹתֵן לָהֶם פִּרְשֵׁת שִׁקְלִים וְאַתָּה זוֹקֵף אֶת רֹאשְׁךָ, כִּךְ בְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה שְׁקוֹרְאִין אוֹתָהּ לִפְנֵי, כִּאִילוּ אַתָּה עוֹמֵד שֵׁם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה זוֹקֵף אֶת רֹאשְׁךָ"**. מניין? ממה שקראו בענין: **"וַיַּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ"**.

"שָׂא אֶת רֹאשׁ" לא נאמר, אלא: **"כִּי תִשָּׂא"**. לא אמר: **"יִשְׂרָאֵל"** אלא: **"בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, לבני בניהם עד עולם אתה נושא ראשם. **"רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** ראשי תיבות: **רבי, אתה רבי ורב וראש עליהם לעולם**.

"וַנִּתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ לָהּ" (ל יב)

הכתוב אומר, שצריך ליתן כל איש **"כְּפָר נַפְשׁוֹ"**, בכדי שלא יגרום להם המנין **"נַגְגָּה"**.

מדוע באמת מסוגל המנין לגרום להם **"נַגְגָּה"** וכדי להגין ממנו, צריכים ליתן כופר נפש?

כתב בזה רבנו בחיי: שהכתוב מגלה בזה שהעם הנפרטים במנין, כל אחד לעצמו, נעשה כל אחד מושגח ביחידות מבעל ההשגחה יתעלה ולפיכך כל מעשיו נפרטין לפניו ביחוד וממילא עלול להתחיל בו חלילה הנגף לפי מעשיו, מה שאין כן בתחילה, קודם שנפרט כל אחד על ידי המנין, היה כל אחד בכלל הרבים וממילא אף ענינו נמשך בכלל הרבים, אבל עתה בהיות כל יחיד ויחיד נפרט לעצמו, גם כל מעשיו נפרטין וממילא אי אפשר מבלתי עונש להמגיע עונש לפי מעשיו. ועיין להלן במה שמתבאר בענין זה דברים נפלאים בספר 'כלי יקר'.

וכיוצא בזה מצינו אצל השונמית, שהשיבה לאלישע: **"בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי"**

"וַנִּתְּנוּ" (ל יב)

כתוב בספר 'שפתי כהן' (לרבי מרדכי הכהן אחד מן הקדמונים): תיבת **"וַנִּתְּנוּ"** נקראת בין מראשה לסופה ובין מסופה לראשה. לומר: שהצדקה שכרה צדקה. ששכר מצוה הוא, שיעשה מצוה. כמבואר ב'אבות' (ד ב). וכן הוא אומר ב'משלי': **"רִדְדָה צְדָקָה וְחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה"** (כא כא), הרי שרודף ה"צְדָקָה" תבואנו **"חַיִּים צְדָקָה"**. אמנם יתכן עוד שכונת הכתוב לומר: שהרודף **"צְדָקָה"** באמת, ימציא לו הקב"ה בני אדם הראויים ל"צְדָקָה" ולא יכשל בבני אדם שאינן הגונים.

עוד יתפרש: **יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה** שיתן לו חיים ויתן לו לעשות **"צְדָקָה"** וכשהיו חיי מרובים יהיו גם כן צדקותיו מרובים וכל שמרבה בצדקה משפיעין לו לעשות **"צְדָקָה"** ולזה תמצא כל ציווין של צדקה כפול: **"נָתַן תַּתֵּן"** ('דברים' טו), **"פִּתַּח**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

תפתח (שם), **העניק תעניק** (שם), ולזה **ונתנו** ויתנו שתי פעמים.

עוד כתב ה'שפתי כהן': **שצדקה** היא בגימטריא: מאתים חסר אחת (199) וכשתסיר אחד מתיבת **מאתים** ישאר בדרך תיבת: **מתים**, לומר לך שהצדקה שהאדם נותן הרי היא נותנת חיים, כמאמר הכתוב: **רדף צדקה וחסד ימצא חיים**, לומר שימציאהו ה' אחד להשלים **מאתים** שעולה במספר קטן כמו **חיים** במספר קטן.

ועוד יש לפרש: **ימצא חיים צדקה**, כלומר: שימצא מי שיתן לבניו צדקה. כי אמרו חכמינו ז"ל במסכת 'שבת' (קנא:): שגלגל הוא שחוזר בעולם ולכן אמר רבי חייא לאשתו: "כשיבא עני, הקדימי לתת לו את הפת, כדי שיקדמו גם לבניך" וכששאלה אותו: מדוע הוא מקללה שבניה יחזרו על הפתחים? השיב לה על פי דברי תנא דבי רבי ישמעאל: שגלגל הוא שחוזר בעולם.

מוסיף על כך ה'בן איש חי' בספרו 'בן יהודע' ל'שבת' (שם): שהרי המעות נקראים: **דמים** בלשון חכמינו ז"ל ו'**דמים**' לשון רבים הוא. **דם דם** וקודם אותיות דם יש אותיות **גל גל**. לרמוז שיש לדמים **גלגל חוזר בעולם**.

ובשם הגאון מוילנא מובא לבאר: שתיבת **"ונתנו"** מוטעמת בטעמי 'קדמא' ו'אזלא', לרמוז על דברי רבי חייא שהורה לאשתו להקדים את הפת לענים, כדי שיקדימו את הפת לבניהם מאחר וגלגל הוא שחוזר בעולם. והלא תיבת **"ונתנו"** נקראת לפנים ולאחור. זהו שרמזה לנו התורה הקדושה ב'קדמא' ו'אזלא', כלומר: הקדם ולך לעני למסור לו את פתו, כיון שגלגל חוזר בעולם ועלולים אתה, או בניך, להצטרך ג"כ לבריות וילך

לפניך צדקה (ישעיה' נח). בטרם יסוב הגלגל על בניך.

"ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם" (ל יב)

כבר נתבאר למעלה מדוע יש בקיומו של המנין סכנה למגיפה ונוסיף בזה את דברי ה'כלי יקר', שכתב על פי הפסוק: **"ויביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם"** (שם לב). הורה הכתוב בזה שלא נמחל להם עון העגל, אלא בעבור שהיו החוטאים רבים, כי הקב"ה חס ביותר על רבים כמו שכתוב ב'איוב': **"הן קל פביר ולא ימאס"** (לו ה). וכמו שכתוב אצל 'יונה': **"נאני לא אחוס על נינה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבו"**? וגו' (ד יא). אבל בזמן שהם נספרים אחד לאחד, יש לחוש שהמספר יגרום שכל אחד לברו בפני עצמו יעלה זכרונו למעלה ויתבקר פנקסו בכל זכות וחובה שיש לו ושלא לא יכריעו זכויותיו על חובותיו ובסבה זו יזכירו לו עון העגל אף שכבר נמחל, כי לא נמחל אלא כלפי הרבים ולא ליחידים, לכך נאמר: **"ויביום פקדי"** הוא לשון מספר, כלומר: כשהיו נמנין ונפקדים לאיזה צורך, אז יעלה זכרון כל איש פרטי לפניו ואז **"ופקדתי עליהם חטאתם"** כי החטא חוזר וניעור.

"ולא ימתו" (ל כא)

רבנו בחיי כותב: שתוספת ימי חיי הצדיקים וקצור ימי חיי הרשעים

הם מהניסים הנסתרים שעליהם אמר שלמה: **"יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה"** (משלי' י). לפי שהראגה והיראה בטבעם מחלישין את כח האדם ומקרבים את ימי מיתתו. ואמר שלמה שאעפ"כ כי מי שיש בו **"יראת ה' "** ודואג על עונותיו יאריכו לו ימיו ושנותיו והרי זה נס נסתר. ואילו **"שנות רשעים תקצרנה"**, אף שהתענוגים טבעם להרחיב לבו של אדם וממילא ממשיכין ומאריכין את ימיו, אעפ"כ אמר שלמה שהרשע המתעדרן והנמשך אחר תענוגי הגוף לא יועילו לו תענוגיו, כי למרות כל זאת **"תקצרנה"** שנותיו וגם זה נס נסתר.

"ואמלא אתו רוח אלקים בחכמה ובתבונה" (לא ג)

החיד"א בספרו 'שם הגדולים' כותב: שמוה"ר רבי חיים ויטאל ז"ל כשבא ללמוד אצל רבנו האר"י זצ"ל, היה הדבר בתחלת שנת של"א ובשנת של"ב שלאחריה ביום ה' בחדש אב כבר נלקח ארון האלהים רבנו האר"י זצ"ל. נמצא אם כן שכל החכמה הגדולה והרחבה שלמד המהרח"ו אצל האריז"ל, לא היה אלא במשך שנה ועשרה חדשים בלבד והוא לפלא גדול איך הספיק כל כך הרבה בזמן זה. אך כבר נודע שהרב האריז"ל השקוה למהרח"ו ז"ל מבארה של מרים בים טבריה ונתישבה החכמה בקרבו וגם בצרוף נשמתו העליונה והרב הקדוש המלמדו להועיל זי"ע. ■

לקראת הסוף...

אזינו יצחק עם הרב שליט"א

<p>גבעתיים בית שרת ומשמור הירדן 18</p> <p>ביום רביעי כ"א אדר 25/03/09</p> <p>השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30</p> <p>כניסה 15 ש"ח</p>	<p>אולמי נוף עלית שדי יחזקאל 2</p> <p>ביום שלישי כ"ח אדר 24/03/09</p> <p>השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30</p> <p>כניסה 10 ש"ח</p>
---	---

© כל הזכויות שמורות לארגון 'שופר' הרצאות מאובסות

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

שו"ת חברותא

מה הדין של מסגד, מנזר, או כנסיה, בימינו?

מערכת 'חברותא'

מיוחדת ל'גנזי המלך'

שאלה: האם מותר להכנס לכנסיה, או מנזר, או מסגד, וכן להצרותיהם?

תשובה: כתב בשו"ת 'ציץ אליעזר' (יד צא): בדבר השאלות; האם מותר להכנס בטיול לכנסיה, רק לצורך בקור אומנותי, דהיינו: לשם התרשמות מהאומנות שבכנסיה? האם יש הברל בין כנסיה, לבין מנזר, בו אין צלמים? והוא הדין לגבי מסגד? והאם מותר להכנס רק לחצר כנסיה, או מסגד, אך ורק כדי להשקיף משם על הנוף?

תנן במסכת ע"ז (יא:): **'עיר שיש בה עבודת כוכבים - חוצה לה מותר... מהו לילך לשם? - בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום, אסור.'**

וביאר הרמב"ם בפירושו על המשנה: **'מהו לילך לשם? - מהו לילך לשם, שישים אותה דרך לילך משם לזולתה, לפי שאסור ליכנס לעיר שיש בה עבודת כוכבים. כל שכן שאסור לדור בה? ... ולפיכך, כל עיר של אומה שיהיה להם בה בית תיפלה, שהוא בית עבודת כוכבים, אותה העיר אסור לעבור בה בכונה וכל שכן לדור בה. אבל, אנחנו תחת ידיהם בעונותינו ושוכנים בארצם אנוסים... ואם העיר דינה כן, קל וחומר בית עבודת כוכבים עצמו, שהוא אסור לנו כמעט לראותו וכל שכן ליכנס בו!'** למדנו מדבריו הקדושים האלה של הרמב"ם, שאסור ליכנס לבית עבודת כוכבים. ולא עוד, אלא שאסור אפילו כמעט לראותו.

וזכרנו עוד מימי קטנותי, כשהיו צריכים לעבור על יד כנסיה מובהקת שלהם, היו המבוגרים מאיצים בנו לא להסתכל לשם ולמהר לעבור וברוך המהירות לומר ג' פעמים: **'שקץ תשקצגנו'** ('דברים' ז). וכפי הנראה, המקור לכך הוא מדברי הרמב"ם אלה. וענין הריצה נפסק בדומה לזה ביו"ד (קמ"ט). בלעבור תחת אשירה. הגם שזה לא דומה ממש לשם, עד שיצטרכו לעשות כן גם כאן מעיקרא דדינא, אבל יש משם מקור לריצה כאן, משום מדת חסידות.

ועל דין השו"ע ביו"ד (קמ"א). דעיר שעושים בה יריד ביום חגם אסור ליכנס בתוכה, מעתיק גם הש"ך (סק"א) בפשיטות את דברי הרמב"ם בפיהמ"ש

הנזכר; **'בית עבודת כוכבים עצמו, שהוא אסור לנו כמעט לראותו וכל שכן ליכנס בו!'**

וכמו"כ על יסוד דברי הגמרא בע"ז (יז). נפסק ביו"ד (קנ"א): **'מצוה להתרחק מדרך אלילים ד' אמות'** ע"ש ומינה ג"כ, דמכ"ש דאסור ליכנס בה.

ובנוגע אם מותר ליכנס לחצר ולישב לנוח? הנה הרמ"א ביו"ד (שם קמ"ב) פוסק בזה בזה"ל: **'חצר של עבודת כוכבים, יש אומרים: שדינו כעיר של עבודת כוכבים. ובזמן שאין העובדי כוכבים מתקבצים שם לתרפותן, מותר ליכנס שם. ויש אומרים: שבכל ענין אסור, אם אין דרך עובר בו, למקום אחר. אבל, כשרך עובר בו למקום אחר, לכו"ע מותר. וכן המנהג פשוט לילך דרך אותו חצר למקום אחר. ומ"מ, מדת חסידות הוא להתרחק מלילך בו, אם יש לו דרך אחרת קצר כמוהו.'**

וידוע, דהיכא שהרמ"א כותב: **'יש אומרים... ויש אומרים'**, הלכה היא כ"ש אומרים בתרא'. וא"כ, למדנו מכאן, שאסור מדינא בכל ענין ליכנס לחצר של עבודת כוכבים אפילו בזמן שאין העובדי כוכבים מתקבצים שם לתרפותן. ורק להשתמש בחצר כדרך מעבר למקום אחר שצריך לילך, מותר מעיקרא דדינא, להשתמש בכזאת, אבל משום מדת חסידות יש להחמיר שלא ליכנס לחצר אפילו לשם מטרה כזאת, אם יש לו גם דרך אחרת קצר כמוהו שיוכל לשמש לו כתחליף למקום המעבר.

ויעוין בספר 'חסידים' (תלה) שכותב: יהודי אחד הלך בחצר בית ע"ז. כשיצא, שמע בת קול שאמרה: **'ואתני השלכת אצרי גנף'** ('מלכים' א יד).

וא"כ, ברור שאסור ליכנס לחצר, כדי להשקיף על הנוף.

וכדי שלא יעלה על הדעת להחיל על זה הדין הנפסק ביו"ד (קמ"א יב): **'יש אומרים: שאין כל דברים אלו אומרים אלא באותו זמן, אבל בזמן הזה, אינם בקיאים בטיב אלילים'** וכו' כדיעו"ש, אוסיף לצטט דברים האמורים בזה בספר 'שו"ת חיים ביד' להגאון הגר"ח פלאג"י ז"ל (כו): אודות הכניסה לבית ע"ז שלהם, אפילו לחצר אסור ליכנס, אפילו לדבר עם אחד מהם ואפילו על עסקי רבים ואפילו אינו יום אידם.

ובסופם של דברים הוסיף וכתב וז"ל: **'ואל יקחך לבך לומר, דבזה"ל ליכא ע"ז, כדכתבו הפוסקים לכמה מילי, דזהו**

לגבי הגוים דאין לדונם לעו"ז, אכן בית טפילתם, מקום מוכן לפורענות, דמקטרין ועושים עבודתם זכר לע"ז של קדמונים. תינח דאינו ע"ז ממש, נקוט מיהא פלגא, דמידי סרך טומאה וסט"א לא פלט. ובפרט כשהכנס הוא ישראל זרע קדש דהחצונים דבקים בו, כמי שנכנס למקום הדבורים. וזה פשוט וברור ושכלי! וצריכים טבילה ומלקות ולתת מלבושים שנכנסו בהם לענים מרודים דתיהוי להו כפרה.'

ויעוין מ"ש בזה גם בספרו 'רוח חיים' (יו"ד קנ"א) עיי"ש, ויעוין גם בשו"ת 'ירך יעקב' חאו"ח ג יעו"ש] וא"כ פשוט וברור שאין לחלק בנוגע לאיסור הכניסה; בין הימים הקדמונים לבין זמנינו. וגם בזה"ל אסור ליכנס לבית הע"ז שלהם וגם לא לחצר.

ועוד יעוין בשו"ת 'פרי השדה' (ח"ב ד) שהעלה ג"כ, דהא דאסור ליכנס בבית תפלתם, דהוא אפילו במקום דליכא צלמים. עיי"ש.

וא"כ ברור הדבר שאין הברל בזה בין כנסיה, לבין מנזר, שבו אין צלמים ובכל גוונא אסור.

ונוסף להנ"ל יעוין גם בספר שו"ת 'מנחת אלעזר' (א נג ג) מ"ש להוכיח מהרמב"ם שעבודת הנוצרים גם בזה"ל, הוא ע"ז ממש. וגם מ"ש בדינא דבן נח מצווה גם על השתוף עיי"ש. ומזה שמצווה גם על השתוף, כותב גם בשו"ת 'פרי השדה' שם עיי"ש.

ולכל בית של דת אחרת, יש דין של בית ע"ז וגם למסגד. כמבואר מדברי חרושי הר"ן ב'סנהדרין' (סא:): **'ד"ה: יכול, שכותב וז"ל: 'גם המשוגע של הישמעאלים, אע"פ שאין טועין אחריהם לעשותן אלהות, הואיל ומשתחווים לפניהם השתחואה של אלהות, דין ע"א יש להן לכל דבר אסור של עבודת אלילים.'**

וטעמו של דבר, כיון שלא בהידור לבד הם משתחווים לפניהם, שאין הידור למתים, אלא כענין עבודה של אלהות, היא עבודתן. עכ"ל.

הרי למדנו מפורש מדברי הר"ן, שגם לעבודת הישמעאלים והשתחוויותם לנביא השקר שלהם, דין עבודת אלילים יש לקדשיהם, לכל דבר.

וא"כ ברור לפי"ז, שגם בית המסגד שלהם שבו הם מבצעים עבודתם, יש לו ג"כ דין של בית עבודת אלילים לכל דבר ואסור ליכנס לשם. ■

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום רביעי יב' אייר 06.05.09

יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

**זכאי
"חי כפליים"
40% הנחה!!!**

המסלול:

קבר רבי שמעון בר יוחאי זע"א	11:00 מירון
קבר רבי יונתן בן עוזיאל זע"א	12:00 עמוקא
ארוחת צהרים כיד המלך	14:00 מלון כינר
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	15:30 מלון כינר
קבר רבי מאיר בעל הנס זע"א	17:30 טבריה

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק

טל: 03-6777779

לפרסום
ב'גנזי
המלך'
צלצל
עכשיו:
03-
6777779
שלוחה
552

צרוקים
דורכי סאונא
וויבא
קו"א אפקס:
03-6768855

יעמוד על הברכה

מארקו בן אלירה
יזכה לעלות ארצה
עם כל משפחתו בקרוב

**מבצע רק
עד פורים
הכל 10 ש"ח
cd/dvd
לא כולל mp3
ספרית 'שופר'
500 ש"ח**

**לפרטים:
'שופר'
03-6777779
בין 9:00-18:00**

פסח עם "אוצרות היים"

במלון 'גולדן טאוור' באשקלון
בתאריכים: יד' בניסן - כא' בניסן
08/04/2009-15/04/2009 (למנינים)
אפשרות גם לחלק מהתג

בהשתתפות:

- רבנים
- זמרים
- אומנים
- פעילות עניפה לילדים
- בריכת שחיה שעות נפרדות
- מצה עבודת יד לביל הסדר
- מצות שמורות כל החג
- מספר המקומות מוגבל

**לפרטים "אוצרות היים":
03-6880091 / 050-8131740**

**הרב זכריה יצחק שליט"א
קריאה בתימנית
של מזילת אסתר
וסדר פסח תימני/ספרדי
ניתן להשיג במשרדי 'שופר' מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779**

כזה ראיה זקדש

בהשגחת
בד"צ "בית יוסף"
 בנשיאות מרן הראשון
 הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א

צלם: שקי לרר

" יקב ירושלים -

אני בעצמי ביקרתי שמה.
איזה יין משובח. הכל על פי דיני תורה.

כל מיני חומרות יש שם.
כל הפועלים כולם יראי שמיים כשרים,
אין בהם מחלל שבת אחד...

לכן תקנו רק יקב ירושלים
שייש עליו הותמת
'בהשגחת בד"צ בית יוסף'

מתוך שיעורו השבועי של
מרן גדול ישראל
הרה"ג הרב עובדיה יוסף שליט"א
בנושא ארבע כוסות לליל הסדר
מוצש"ק פרשת מצורע התשס"ח